

Svetový deň Alzheimerovej choroby - Úsilie smeruje ku skvalitneniu života a zmierneniu zdravotných a sociálnych dopadov	2
Online, lekaskenoviny.sk, 6. 11. 2023, 10:53	
Menej otázok, ale aj nový test, na ktorý sa nedá nabíŕovať	7
Tlač, Denník SME - príloha, 7. 11. 2023	
Úspešní inovátori či dizajnéri	12
Tlač, Denník SME - príloha, 7. 11. 2023	
UNIVERZITA PAVLA JOZEFA ŠAFÁRIKA V KOŠICIACH	14
Tlač, Denník SME - príloha, 7. 11. 2023	
Týždeň vedy a techniky na Slovensku 2023	16
Online, kamdomesta.sk, 7. 11. 2023, 1:03	

Svetový deň Alzheimerovej choroby - Úsilie smeruje ku skvalitneniu života a zmierneniu zdravotných a sociálnych dopadov

6. 11. 2023, 10:53, Zdroj: lekarskenoviny.sk, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 227 GRP: 0,01 OTS: 0,00 AVE: 88 EUR

Redakcia

21. september bol vyhlásený Svetovou zdravotníckou organizáciou ako Svetový deň Alzheimerovej choroby a pripomíname si ho od roku 1994 z dôvodu celospoločenskej závažnosti problému. Globálne počet postihnutých týmto typom demencie narastá a pre pokračujúci nepriaznivý trend je uvedenému ochoreniu a postihnutým na celom svete od roku 2013 venovaný celý mesiac september, vyhlásený ako Svetový mesiac Alzheimerovej choroby.

Toto ochorenie, a aj iné demencie, celosvetovo postihujú desiatky miliónov ľudí. So starnutím populácie narastá aj počet postihnutých – vyšší vek patrí medzi hlavné rizikové faktory tohto ochorenia. Vo veku nad 65 rokov má demenciu Alzheimerovho typu odhadom každý desiaty človek a vo veku nad 85 rokov približne každý druhý. Pre toto ochorenie v súčasnosti neexistuje liečba, čím sa stáva jednou z najväčších výziev v rámci verejného zdravia. Dostupné liečebné možnosti zmierňujú príznaky, avšak nie sú schopné zabrániť postupu ochorenia, keďže nemajú vplyv na samotnú príčinu ochorenia. Na Slovensku sa odhaduje počet ľudí trpiacich Alzheimerovou chorobou približne na 50 tis., ale v bežnej populácii môže byť prípadov viac, keďže diagnostikovaný je len jeden zo štyroch prípadov. Do roku 2050 sa očakáva, že demenciou bude trpieť celosvetovo viac ako 130 miliónov ľudí.

Alzheimerova choroba nesie pomenovanie podľa nemeckého psychiatra a neuropatológa Aloisa Alzheimer (1864–1915) a je to degeneratívne ochorenie mozgu, pri ktorom dochádza k zániku mozgových buniek a ku zmene látkovej premeny v mozgu. Ide o najčastejšiu formu demencie, spôsobujúcej poruchy činnosti mozgu, postupný úpadok pamäti, myslenia, chápania, reči, úsudku, schopnosti učiť sa, poznať blízkych, známych. Príznaky sa obvykle rozvíjajú nenápadne, pomaly. Biologické zmeny v mozgu sa však môžu objaviť aj desaťročie pred objavením prvých príznakov. Rizikovými faktormi vzniku ochorenia sú genetika, zvláštna skupina vírusov a tiež niektoré faktory životného prostredia. Veľmi zásadným rizikovým faktorom je vek. Kým v kategórii 40 až 60 rokov pripadá na tisíc ľudí jeden chorý, v kategórii od 65 do 70 je postihnutý jeden z 50, vo veku medzi 70 a 80 rokov je chorý každý dvadsiaty, pri 80 + už každý pätnásty človek.

Príčiny ochorenia

Hoci stále nie je známe, čo presne spúšťa Alzheimerovu chorobu, existuje niekoľko faktorov, o ktorých je známe, že zvyšujú riziko výskytu tohto ochorenia.

Biologickou podstatou Alzheimerovej choroby je vznik dvoch bielkovín – beta amyloidu a tau proteínu – v mozgu. Vznik je zvyčajne podmienený pokročilejším vekom a genetickými (dedičnými) faktormi. Jedným z chorobných znakov tohto ochorenia je hromadenie beta amyloidu, ktoré je zapríčinené buď zvýšenou tvorbou alebo zníženým odbúraním tejto bielkoviny v mozgu. Bielkovina beta amyloid existuje vo viacerých formách, vrátane monomérov (jednoduché bielko viny), oligomérov (malé zhluky bielkovín), fibríl (dlhé zhluky bielkovín) a nakoniec samotných beta-amyloidných plakov, ktoré sú pre toto ochorenie typické. Nie je jasné, či všetky alebo len niektoré formy beta amyloidu sú zodpovedné za poškodenie mozgu. Existujú však dôkazy, že zhlukované formy (oligoméry a plaky) sú pre nervové bunky škodlivé.

Ako choroba postupuje, dochádza k úbytku nervových buniek v mozgu, pri postihnutí neurónov dochádza k úbytku neurotransmiterov a tieto postupujúce zmeny v mozgu ovplyvňujú schopnosť človeka pamätať si, myslieť, komunikovať, riešiť problémy.

Keď raz začnú odumierať tie štruktúry v mozgu, ktoré sú dôležité pre dlhodobú a krátkodobú pamäť, myslenie a rozumové schopnosti, ide o nezvratný a neliečiteľný proces. Proces sa však dá spomaľovať a prejavy demencie sa dajú zmiernovať, ak sa diagnostikuje včas.

Príznaky ochorenia

Strata pamäti, ktorá ovplyvňuje schopnosť plniť bežné pracovné úlohy – zabúdať občas pracovné úlohy, mená kolegov alebo telefónne čísla spolupracovníkov a spomenúť si na nich neskôr je normálne. Ľudia trpiaci Alzheimerovou chorobou však zabúdajú častejšie a nespomenú si ani neskôr.

Problémy s vykonávaním bežných činností – veľmi vyťažení ľudia sú občas roztržití, takže niekedy nechajú pripáliť jedlo na sporáku. Ľudia trpiaci Alzheimerovou chorobou ale pripravia jedlo a nielenže ho zabudnú dať na stôl, ale zabudnú aj na to, že ho vôbec uvarili.

Problémy s rečou – každý má niekedy problém nájsť správne slovo, ale človek s Alzheimerovou chorobou zabúda aj jednoduché slová alebo ich nahrádza nesprávnymi a jeho vety potom nedávajú zmysel.

Časová a miestna dezorientácia – človek niekedy zabudne, aký je deň a kam vlastne ide, to je normálne, ale ľudia s ochorením sa však stratia vo vlastnej ulici a nevedia, kde sú, ako sa tam dostali ani ako sa dostanú domov.

Zlý alebo zhoršujúci sa racionálny úsudok – môže sa stať, že pri sústredení sa na nejakú činnosť človek napríklad zabudne na dieťa, ktoré má na starosti. Ľudia s Alzheimerovou chorobou úplne zabudnú, že nejaké dieťa vôbec existuje. Môžu sa aj nezmyselne obliecť, napríklad dajú si niekoľko košiel či blúzok naraz.

Problémy s abstraktným myslením – platenie účtov alebo sledovanie účtu kreditnej karty môže niekoho vyviesť z miery, ibaže človek z demenciou môže úplne zabudnúť, čo tie čísla znamenajú a čo s nimi má robiť.

Zakladanie vecí na nesprávne miesto – nejednému z nás sa stalo, že si už niekedy založil peňaženku či kľúče tak, že sme ich nevedeli nájsť. Človek z Alzheimerom dáva veci na úplne nezmyselné miesta: žehličku do chladničky alebo hodinky do cukorničky.

Zmeny v nálade alebo správaní – niet človeka, ktorý by občas nemal zlú náladu. Ak má však človek Alzheimerovu chorobu, podlieha prudkým zmenám nálady. Náhle a nečakane začne plakať alebo podľahne návalu hnevu, zádrapčivosti a vyvolaniu konfliktu aj keď na to nemá žiadny zjavný dôvod.

Strata iniciatívy – keď je človek niekedy znechutený domácimi prácami, zamestnaním alebo spoločenskými povinnosťami, je to normálne. Väčšinou sa chuť do práce a na rozličné aktivity opäť dostaví. Človek s Alzheimerovou chorobou môže prepadnúť absolútnej pasivite a potrebuje neustále podnety, aby sa vôbec do nejakej činnosti zapojil.

Zmeny osobnosti – je zjavné, že ľudské povahy sa bežne menia vekom. Človek s Alzheimerovou chorobou sa však môže zmeniť zásadným spôsobom. Stáva sa veľmi zmäteným, podozrievavým alebo vystrašeným.

Rizikové faktory

Aj keď nie je úplne zrejmé, čo je spúšťačom hromadenia bielkovín v mozgu, vedúcich k rozvoju ochorenia, existuje niekoľko faktorov, zvyšujúcich riziko vzniku tohto stavu. Medzi rizikové faktory patria:

- vek – je najvýznamnejší rizikový faktor, Alzheimerova choroba postihuje najmä ľudí starších ako 65 rokov
- pohlavie – demenciou trpí viac žien ako mužov, tento pomer je dva ku jednej
- rodinná anamnéza – hoci genetika môže mať vplyv na vznik ochorenia, vo veľmi obmedzenom počte rodín môže byť choroba dominantnou genetickou poruchou
- Downov syndróm – deti narodené s týmto syndrómom, pokiaľ dosiahnu stredný vek, majú vyššie riziko vzniku ochorenia
- poranenia hlavy – je zjavnejšie, že u ľudí, ktorí utrpeli závažnejšie poranenie hlavy, môže byť riziko vzniku Alzheimerovej choroby vyššie, ale v tejto oblasti je potrebný ďalší výskum
- životný štýl – u ľudí, ktorí žijú zdravo (pravidelná fyzická aktivita, vyvážená strava, nefajčenie a konzumácia alkoholu len v rámci odporúčaných limitov), je pravdepodobnosť vzniku ochorenia nižšia
- ochorenia – niekoľko ochorení ako diabetes mellitus, cievná mozgová príhoda, problémy so srdcom, vysoký krvný tlak, vysoká hladina cholesterolu či obezita, môžu zvyšovať riziko vzniku Alzheimerovej choroby. Najnovší výskum naznačuje, že s rizikom vzniku Alzheimerovej choroby môžu súvisieť aj ďalšie faktory, napríklad depresia, sociálna izolácia, strata sluchu.

Diagnostika a liečba

Neexistuje žiadny test na Alzheimerovu chorobu. Namiesto toho sa stanovenie diagnózy zakladá na kombinácii fyzických a mentálnych hodnotení a testov.

Vo väčšine prípadov je prvým kontaktom miestny lekár. Vypočuje si vaše obavy alebo obavy člena vašej rodiny a vykoná niekoľko jednoduchých zdravotných kontrol a niekoľko testov myslenia a pamäti, aby posúdil, ako fungujú rôzne časti vášho mozgu. Bežným testom, ktorý používajú miestni lekári v mnohých krajinách, je hodnotenie kognitívnych funkcií všeobecným lekárom.

Hoci pomocou tohto testu nie je možné stanoviť diagnózu, môže identifikovať problémy s pamäťou, ktoré si vyžadujú ďalšie vyšetrenie. Na vylúčenie iných možných príčin príznakov sa môžu nariadiť aj krvné testy a v prípade potreby sa odporučí odborné vyšetrenie. Ak však pacienta odošlú k špecialistovi na ochorenia mozgu a duševné poruchy v nemocnici alebo na klinike venujúcej sa problémom s pamäťou, vykoná sa kompletne neuropsychologické vyšetrenie s použitím rôznych dotazníkov a nástrojov na získanie presnej diagnózy. Pomocou špecializovaných testov sa posúdia mentálne a kognitívne schopnosti, ako je pamäť, koncentrácia, rozsah pozornosti, riešenie problémov a jazykové zručnosti. Okrem série klinických vyšetrení sa špecialista možno bude chcieť bližšie pozrieť aj na to, čo sa deje v mozgu pacienta a môže odporučiť CT alebo MRI vyšetrenie. Pri týchto vyšetreniach sa získavajú detailné snímky vnútra mozgu a pomôžu špecialistovi posúdiť, či nedošlo k poškodeniu mozgu a pokiaľ áno, kde sa nachádza. To je dôležité, pretože presná diagnóza určí najlepší spôsob liečby a potrebnej podpory. Môže tiež pomôcť predpovedať akékoľvek budúce problémy, ktoré sa môžu vyvinúť.

Na liečbu choroby nejestvuje žiadny konkrétny liek, lieky môžu pomôcť dočasne zmierniť príznaky, ale nedokážu ju úplne odstrániť alebo zabrániť vzniku ochorenia.

Hlavné liečebné prostriedky sa nazývajú inhibítory acetylcholinesterázy. Tieto lieky zvyšujú hladinu acetylcholínu, čo je látka prítomná v mozgu, ktorá pomáha nervovým bunkám medzi sebou komunikovať. Môžu ich predpisovať špecialisti, napríklad neurológovia alebo psychiatri, prípadne všeobecný lekár po odporúčaní špecialistu. Inhibítory AChE sa môžu predpisovať ľuďom vo včasnom a strednom štádiu Alzheimerovej choroby a možno ich ďalej užívať ako udržiavaciu liečbu tak dlho, kým je z nich terapeutický prospech. K dispozícii sú tri rôzne inhibítory AChE. Niektorí ľudia reagujú lepšie a majú menej vedľajších účinkov pri jednom type ako pri inom. Lekári vyberú najvhodnejšiu liečbu podľa individuálnych potrieb každého človeka. Antagonisty NMDA receptorov je trieda liekov, ktoré účinkujú tak, že blokujú nadmerné množstvo chemickej látky, nazývanej glutamát, v mozgu. Môžu sa používať pre ľudí so stredne závažnou alebo závažnou Alzheimerovou chorobou a môžu sa predpísať aj ľuďom so závažnou Alzheimerovou chorobou, ktorí už užívajú inhibítor AChE. V neskorších štádiách Alzheimerovej choroby sa u ľudí často objavujú závažné behaviorálne (súvisiace so správaním) a psychologické

príznaky. Najprv sa u nich môže vyskytnúť depresia, po ktorej môže nasledovať úzkosť, zvýšená agitácia, agresivita a halucinácie. V týchto prípadoch sa môžu predpísať lieky.

Možnosti terapie

Lieky nie sú jedinou možnosťou liečby pre ľudí s Alzheimerovou chorobou. Dôležitú úlohu v starostlivosti o pacientov s demenciou zohráva terapia. Kognitívna stimulačná terapia (CST) je populárny a účinný spôsob, ako udržať myslenie ľudí čo najaktívnejšie. Zahŕňa účasť na skupinových aktivitách a cvičeniach zameraných na zlepšenie pamäti a zručností pri riešení problémov. CST často zahŕňa tematické stretnutia počas niekoľkých týždňov. Ďalšou možnosťou terapie je kognitívna rehabilitácia.

To zahŕňa prácu s vyškoleným odborníkom (napr. ergoterapeutom) a možno rodinným príslušníkom alebo blízkym priateľom pri vykonávaní každodenných úloh. Umožňuje jednotlivcom udržať si určité zručnosti, zostať čo najviac nezávislými a lepšie zvládať každodenné činnosti.

Mnohým ľuďom s Alzheimerovou chorobou prospieva práca s ich životným príbehom a spomienkami. Táto forma terapie zvyčajne zahŕňa prezeranie starých fotografií, držanie obľúbených vecí alebo počúvanie hudby. Tieto druhy aktivít môžu zlepšiť náladu a pocity pohody a zvýšiť duševné schopnosti. Je to príjemný spôsob, ako sa jednotlivci môžu podeliť o svoje životné skúsenosti a cenné spomienky a povzbudzuje ich, aby premýšľali o svojej minulosti a hovorili o nej, spomínali na dôležité udalosti

a blízkych.

Zdravá, vyvážená strava je nevyhnutná pre každého, ale u ľudí s Alzheimerovou chorobou môže zlá výživa zhoršiť behaviorálne príznaky a spôsobiť úbytok na hmotnosti. Vo všeobecnosti platí, že osoby s Alzheimerovou chorobou nepotrebujú špeciálnu diétu a platia nasledujúce odporúčania pre zdravé stravovanie: jesť vyváženú stravu s podielom zeleniny, ovocia, celozrnných výrobkov, chudých bielkovín, obmedziť rafinované cukry, obmedziť potraviny s vysokým obsahom nasýtených tukov, obmedziť potraviny s vysokým obsahom soli.

Spoločenský problém

Alzheimerova choroba je vo vyspelých štátoch považovaná za vážny sociálny, zdravotnícky a spoločenský problém, ktorý sa dotýka samotných chorých ale aj ich blízkych príbuzných, ktorí nesú na svojich pleciach psychickú a ekonomickú záťaž. Táto farcha mení kvalitu života všetkých zúčastnených a nie je zriedkavosťou, že v jej dôsledku príbuzný, manžel či manželka, zomiera skôr, ako osoba postihnutá Alzheimerovou chorobou. Svetové štatistiky ukazujú, že globálne výdavky na starostlivosť o ľudí postihnutých ACH predstavujú ročne 230 miliárd EUR. Popri liečbe je pre samotných pacientov od začiatku ochorenia dôležité najmä vzdelávanie tých, ktorí sa o nich starajú. Ochorenie je totiž sprevádzané postupným poklesom pamäťových schopností dospelého človeka, pacienta, i keď je farmakologicky liečený.

Táto skutočnosť je najťažšie akceptovateľný fakt v rodine, z ktorého vyplývajú nedorozumenia, emocionálne vyčerpanie opatrovateľov a poruchy správania u pacienta. Človek s ACH sa spravidla najlepšie cíti v domácom prostredí s pomocou príbuzných. Dostatočne poučení opatrovatelia sa dokážu o chorého plnohodnotne postarať, potrebujú však pomoc spoločnosti. Vzdelávaniu a vedeniu rodinných príslušníkov v domácej starostlivosti sa venuje Slovenská Alzheimerova spoločnosť (SAS) za podpory Nadácie MEMORY. Popri vzdelávaní verejnosti sa organizuje množstvo preventívnych aktivít pre seniorov, ako sú tréningy pamäti či kognitívna rehabilitácia.

Činnosť a vízia Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti

S Mgr. Katarínou Kiseľákovou liečebnou pedagogičkou a koordinátorkou SAS

Slovenská Alzheimerova spoločnosť (SAS) je občianske združenie na pomoc ľuďom s poruchami pamäti a Alzheimerovou chorobou. Združuje ľudí, ktorých sa ACH bytostne dotýka, odborníkov, pracujúcich v oblasti výskumu, prevencie, diagnostiky a terapie tohto

ochorenia, zainteresovaných so záujmom o riešenie tejto problematiky, opatrovateľov, starajúcich sa o postihnutých a ľudí, ktorí chcú svojou dobrovoľnou účasťou chorým pomôcť. Cieľom SAS je presadzovanie práv a potrieb dotknutých osôb

na Slovensku, organizovanie vedecko-populárnych a vzdelávacích podujatí, vedenie príbuzných v rodinnej starostlivosti o postihnutého, propagácia najnovších poznatkov vedeckého výskumu, diagnostiky a možnosti liečby a šírenie informácií o ACH.

„Spoločnosť bola založená v roku 1998, čo možno považovať za jeden z míľnikov na poli Alzheimerovej choroby na Slovensku. Vzniku tejto neziskovej propacientskej organizácie predchádzalo niekoľko krokov, dôležitých pre výskum, vedu a starostlivosť o pacientov – založenie Nadácie MEMORY (neskôr Centra MEMORY, n. o. ako špecializovaného pracoviska pre diagnostiku, liečbu a vzdelávanie v oblasti porúch

pamäti a demencií), vznik Neuroimunologického ústav SAV či prvé oficiálne stretnutie príbuzných, opatrovateľov a pacientov s Alzheimerovou chorobou na Slovensku – a to pri príležitosti Svetového dňa Alzheimerovej choroby 21. septembra 1998,“ informuje Mgr. Katarína Kisefáková.

SAS už mnoho rokov spolupracuje s inými organizáciami na celom Slovensku v rámci projektu Kontaktné miesta.

Hlavnou úlohou tohto projektu je podávať informácie do komunít, ktorých sa problematika demencií bytostne dotýka. Jedná sa o inkluzívnu činnosť, ktorej cieľovou skupinou sú samotné rodiny, ktoré sa starajú o seniora v jeho primárnom prostredí.

Štatút Kontaktného miesta môže dostať zariadenie sociálnych služieb, ambulancia, či iná organizácia, ktorá poskytuje pravidelnú starostlivosť o tieto rodiny formou podporných alebo vzdelávacích programov alebo individuálneho poradenstva. Funkčných Kontaktných miest je momentálne na Slovensku 8 a to v Bratislave, Košiciach, Banskej Bystrici, Banskej Štiavnici, Rožňave, Leviciach, Piešťanoch a vo Svidníku. Okrem Kontaktných miest zriaďuje SAS aj Infobody, ktorých úlohou je propagovať jej činnosť formou letákov, či príručiek. Podporné skupiny majú za úlohu poskytnúť rodine a neformálnym opatrovateľom praktické i odborné informácie týkajúce sa všetkých aspektov starostlivosti o seniora, ale taktiež emocionálnu podporu, či psychologické poradenstvo. Počas roka 2022 sa na podporných skupinách zúčastnilo spolu 546 účastníkov.

„Od roku 2022, po vzniku novej organizačnej štruktúry SAS, na Slovensku vznikli pozície regionálnych koordinátorov za účelom dostať sa bližšie nielen ku komunitám, ale podporiť aj vznik nových Kontaktných miest a Infobodov a podať im pomocnú ruku pri ich činnosti. Individuálne poradenstvo sme poskytli 66-tim rodinám a to telefonicky, mailom alebo online. Práca v online priestore sa pre nás stala prirodzenou

a veľmi používanou, najmä od roku 2020, kedy reštrikcie v rámci pandémie COVID-19 boli veľmi prísne a dopyt po online poradenstve pre rodiny, ktoré sa starajú o pacienta s demenciou v domácom prostredí, bol omnoho vyšší,“ vysvetľuje Mgr. Kisefáková.

SAS podporuje aj inovatívne aktivity, ako sú napríklad požičovne kognitívnych pomôcok. Na Slovensku máme tri takéto požičovne – V Bratislave s názvom Kognifit, v Košiciach s názvom Kognisense (projekt č. 001/2023/MPR podporeného Nadačným fondom Magna spravovaného Karpatskou nadáciou) a v Banskej Bystrici pod občianskym združením Spoľach. Požičovne kognitívnych pomôcok disponujú pomôckami, hrami a multisenzorickým materiálom, ktorý je vhodný pre prácu so seniormi, napríklad na posilnenie kognitívnych funkcií mozgu – tréning pamäti, koncentrácie, orientácie, či udržiavanie slovnej zásoby. Slúžia verejnosti a fungujú na podobnom princípe ako knižnice.

„Spoločnosť sa momentálne zameriava na tri nosné odborné podujatia, ktoré sa uskutočňujú pravidelne. Týždeň mozgu (Brain awareness week) je celosvetová osvetová kampaň pod taktovkou Dana foundation v Spojených štátoch amerických, zameraná na povedomie z oblasti výskumu, týkajúcej sa fungovania ľudského mozgu, starostlivosti oň, prevencie pred ochoreniami mozgu, či porúch pamäti a demencií.

Táto kampaň sa uskutočňuje vždy druhý marcový týždeň v roku, a počas tejto doby prebiehajú na celom svete verejné workshopy, prednášky a diskusie s neurovedcami, trénermi pamäti, lekármi a mnohými ďalšími odborníkmi. V roku 2022 sa na Slovensku pod záštitou SAS zapojilo do kampane vyše 7500 účastníkov vrátane materských a základných škôl a prihlásilo sa 59 partnerských organizácií.

AlzheimerSlovensko je odborné podujatie, priority realizované pre príbuzných a rodinných opatrovateľov, ktoré sa pilotne konalo online už vlani. Avšak v máji 2023 sme ho pripravili v Banskej Bystrici, kde sa zúčastnili zástupcovia Kontaktných miest a miestnej odbornej komunity. V programe nechýbala moderovaná diskusia so psychológom, diskusia o potrebách rodín a pacientov s demenciou v jednotlivých regiónoch Slovenska, či prednáška o mobilnej aplikácii, ktorá má za úlohu rozpoznať včasné príznaky Alzheimerovej choroby. Toto odborné podujatie bude putovné a plánujeme ho v roku 2024 usporiadať v Košiciach. Alzheimer Fórum je medzinárodná vedecká a odborná konferencia; konala sa v roku 2022 online pri príležitosti Svetového dňa Alzheimerovej choroby a to 21. septembra, zúčastnilo sa jej 50 účastníkov. Tohto roku sa koná v Ružomberku a jej cieľom je informovať o inovatívnych prístupoch z oblasti včasnej diagnostiky a terapie. Je potrebné poukázať na benefity preventívnych programov pre zabránenie alebo oddialenie vzniku kognitívnych porúch u dospelých a staršej populácie,“ uviedla Mgr. Kisefáková.

V rámci medzinárodnej spolupráce je Slovenská Alzheimerova spoločnosť členom ADI – Alzheimer's Disease International a AE – Alzheimer Europe. V minulosti sme sa aktívne aj pasívne zúčastňovali na odborných konferenciách, ktoré tieto organizácie realizovali napríklad v Thesalonikách, Luxembourgu a podobne. SAS je aktívnym členom Alzheimer Europe. V roku 2023 vznikol poradný orgán pre aktualizovanie európskej legislatívy týkajúcej sa Alzheimerovej choroby. Tvoria ho členovia rodín, ktoré majú doma pacienta s demenciou. Do tejto rady bol nominovaný zástupca za Slovensko, ktorý bol zvolený s dvojročným mandátom. Aj tohto roku sa spoločnosť aktívne zúčastní na konferencii v Helsinkách.

„Našou úlohou je sprostredkovať čo najkomplexnejšie informácie o problematike demencií, obzvlášť zameraných na Alzheimerovu chorobu. Dôležitosť včasnej diagnostiky, nefarmakologických prístupov, farmakologickej liečby, ale aj preventívnych aktivít zdôrazňujeme v kampaniach a na odborných podujatiach. Snažíme sa ľudí sieťovať, máme spolupráce so psychiatrami, psychológmi, liečebnými pedagógmi, všeobecnými lekármi, neurológmi, úradmi sociálnych vecí a pod.

Príkladáme veľký význam pozdvihnutiu povedomia a tohto ochorenia, nakoľko populácia vo svete starne a ochorenie samotné sa netýka len pacienta, ale aj jeho okolia a celej rodiny. Oficiálne štatistiky o počte pacientov na Slovensku nie sú známe, ale hovorí sa o približne 60 000 pacientoch a ďalších 150 000 príbuzných, ktorých sa Alzheimerova choroba priamo dotýka,“ zdôrazňuje Mgr. Katarína Kiseľáková.

Symbolom kampaní je fialová stužka. Hovorí sa, že fialová farba je farbou duchovna, spirituality, kreativity, ale aj fantázie. Stimuluje predstavivosť a harmonizuje energiu. Alzheimerova choroba je pre nás v mnohých smeroch tajomná. Ťažko sa identifikujú spúšťače, je charakteristická svojou plazivosťou a mnohokrát nevieme identifikovať jej včasné symptómy. Komunikácia so starým dezorientovaným človekom je istým spôsobom kódovaná a bežný človek jej nerozumie. Slovenská Alzheimerova

spoločnosť sa preto zameriava aj na starostlivosť a vzdelávanie o rodinných príbuzných, pretože oni sú najčastejšie kontaktnými a najbližšími osobami budúcich pacientov.

Pri príležitosti Svetového dňa Alzheimerovej choroby sa 21. 9. uskutočnila v Ružomberku konferencia, prinášajúca najnovšie poznatky z oblasti diagnostiky a liečby demencie. Príspevky sa okrem ACH zaoberali aj vaskulárnou demenciou a Parkinsonovou chorobou, problematikou vplyvu stresu a depresie na kognitívne funkcie, rozpoznaní miernej kognitívnej poruchy u pacienta, otvorili sa tabuizované témy, týkajúce sa intimity tela a duše, poukázalo sa na potrebu zachovávaní dôstojnosti života človeka s demenciou, ktorá si súbežne vyžaduje aj starostlivosť o emocionálne prežívanie pracovníkov

v pomáhajúcich profesiách.

Začiatkom októbra sa v Košiciach uskutočnilo stretnutie podpornej skupiny pre rodinných príslušníkov a neformálnych opatrovateľov seniorov na tému Diagnóza demencia – čo nás čaká?

S prednostkou Neurologickej kliniky **UPJŠ** a UNLP Košice profesorkou MUDr. Zuzanou Gdovinovou, CSc., spojené s ukážkou a predstavením prvej požičovne kognitívnych pomôcok pre verejnosť v Košiciach.

Takéto podujatia pre verejnosť sa konajú kontinuálne vo všetkých Kontaktných miestach, informácie o nich prináša facebooková stránka SAS.

jps

Foto: Freepik

Lekárske noviny september/2023

Plúcna ambulancia bánovskej nemocnice vykonáva špeciálne vyšetrenia, ktoré prispeli k skvalitneniu diagnostiky

10. novembra 2023

Autor: Redakcia

Menej otázok, ale aj nový test, na ktorý sa nedá nabíŕať

7. 11. 2023, Zdroj: **Denník SME - príloha**, Strany: 8, 9, Vydavateľ: **Petit Press, a.s.**, Autor: **Michaela Džomeková**, Sentiment: **Neutrálny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Dosah: 225 000 GRP; 5,00 OTS; 0,05 AVE; 14199 EUR

Rozhovor s prodekanou Alexandrou Bražinovou o tom, ako sa na medicíne zmenia prijímačky

S novým vedením Lekárskej fakulty na Univerzite Komenského v Bratislave prichádzajú aj zmeny. Nielen vo výučbe, ale aj v prijímacích skúškach. Uchádzačov sa rozhodli odmeniť za účasť na olympiádach aj súťažiach, no zároveň si chcú vyskúšať aj ich schopnosť logicky uvažovať a čítať s porozumením. „Doplnili sme to, pretože ide o aspekt, ktorý si chceme u uchádzača overiť. Na tento test sa nedá pripraviť, naučiť či nabíŕať, ako na bežné prijímačky,“ vysvetľuje dôvody prodekanka pre 1. – 3. ročník študijného odboru všeobecné lekárstvo a pre rozvoj teoretických ústavov

ALEXANDRA BRAŽINOVÁ.

Mal by uchádzač o štúdium medicíny od detstva túžiť stať sa lekárom?

Každý to má trochu inak. Niektorí majú tú túžbu naozaj od detstva. Často sú to tí, ktorí majú v rodine alebo v blízkom okolí lekárov. Stáva sa aj, že mladý človek ešte nevie presne, čo chce robiť, no možno tuší, že by to mohla byť medicína. A potom v škole sa uistí, že ho to baví. No, nemyslím si, že jeden alebo druhý spôsob motivácie je lepší alebo horší.

Aké vlastnosti by mal mať budúci študent medicíny?

Vlastnosti študenta sa odvíjajú od toho, čo chceme, aby splňal hotový absolvent – lekár v praxi. Je to komplexné a nielen o tom, že potrebuje poznať veľké množstvo faktov. Musí si ich vedieť pospájať a z nich vyextrahovať napríklad, čo danému pacientovi je a čo s ním má robiť. Mal by mať akademické schopnosti, aby vedel spracovávať odbornú literatúru. Vedieť a chcieť sa stále učiť, lebo v medicínskom povolani je potrebné neustále sledovať novinky v odbore. Zároveň by mal byť aj dobrým manažérom, pretože si potrebuje zorganizovať veľké množstvo práce a tiež dobrým lídrom, keďže zvyčajne nepracuje sám, ale v skupine. Toto sú vlastnosti, ktoré potrebujeme, aby mal absolvent medicíny. Uchádzač by mal mať základy týchto vlastností a schopnosť ich rozvinúť.

Sú takíto aj súčasní študenti medicíny?

Mnohí z nich sú. Vedia sa naučiť veľký objem faktov. Dokážu z nich vytiahnuť to podstatné aj pospájať ich do informácie, ktorú potrebujú. Sú tiež schopní zorganizovať si veľké množstvo práce, spolupracovať so spolužiakmi alebo s pedagógmi. Ale netýka sa to všetkých, niektorým niektorá z týchto vlastností chýba. Snažíme sa však na tom pracovať.

Ako dlho sa nemenili prijímacie skúšky na lekársku fakultu?

Pokiaľ viem, súbor otázok z biológie a chémie pri posledných prijímacích skúškach v júni 2023 bol nastavený od roku 2007. Na fakulte som od roku 2017, čiže nemám skúsenosti z predchádzajúceho obdobia. Pre najbližšie prijímacie skúšky, ktoré budú začiatkom leta 2024, testy meníme. Zostávajú otázky z biológie a chémie, ale pridali sme test všeobecných študijných predpokladov, ktorý testuje schopnosť logicky rozmyšľať a čítať s porozumením. Doplnili sme ho, pretože ide o aspekt, ktorý si chceme u uchádzača overiť. Na tento test sa nedá pripraviť, naučiť či nabíŕať, ako na bežné prijímačky.

Cieľom nových prijímacích skúšok je teda nájsť logicky zmyšľajúcich medikov, ktorí vedia čítať s porozumením.

Áno. Aj keď treba povedať, že celkový výsledok prijímacích skúšok bude pozostávať z troch častí. Výsledky testov z biológie a chémie budú tvoriť 84 percent z celkového skóre a nový test zvyšných 16 percent. Stále je daný väčší dôraz na prírodovedné testy. Vedomosti z biológie a chémie sú totiž základom, na ktorých stojí výučba najmä v prvých troch ročníkoch medicíny. Potrebujeme, aby študenti tieto základné vedomosti mali.

Plánujete meniť otázky tak, aby viac súviseli s praxou a neboli tam napríklad otázky o rastlinách?

Áno, budeme to meniť. Tak ako sa mení doba a požiadavky, aj my musíme prispôsobiť naše kritériá. Zmena však príde až od budúceho akademického roka. Prijímacie skúšky, ktoré budú v júni 2024, budú ešte postavené z tých okruhov, ktoré sa využívali v uplynulých rokoch. Súčasný vedenie je vo funkcii iba od februára 2023 a nestihli by sme pripraviť podklady pre nové otázky. Z niektorých členov vedenia a odborníkov z oblasti biológie a chémie sme však vytvorili komisiu pre prijímacie skúšky. Začínajú pracovať na nových otázkach pre akademický rok 2025. Jedným z našich plánov je silne zredukovať časť testu z biológie, ktorá sa týka rastlín. Chceme sa sústrediť najmä na otázky, ktoré sú najrelevantnejšie pre humánnu medicínu.

Budú sa študenti učiť menej? V súčasnosti sa na slovenskú verziu skúšok musia naučiť 1500 otázok z biológie a rovnaký počet aj z chémie.

O tom práve teraz diskutujeme. Pre najbližšie prijímačky to zostáva tak, ako to bolo doteraz. Na budúci akademický rok však zmeníme samotné otázky a zredukujeme tie, ktoré nie sú až natoľko relevantné pre medicínu človeka. Takisto diskutujeme o objeme celkového počtu podkladových otázok na prípravu. Je pravdepodobné, že ich budeme redukovať.

Budú sa meniť aj pre anglický variant štúdia?

Áno. Slovenská a anglická forma prijímacích skúšok musia byť rovnaké. To znamená, že to, čo zredukujeme v slovenskej verzii, urobíme aj v anglickej verzii.

Pri súčasných prijímacích pohovoroch sa však nezdá, že by bola situácia rovnaká. Na anglický variant sa treba naučiť v oboch oblastiach po 750 otázok, pričom pri slovenskom ich je 1500.

Forma prijímacích skúšok je rovnaká. Zahraniční uchádzači sú oproti slovenským v nevýhode, stredoškolská výučba sa v jednotlivých krajinách líši, nielen obsah, ale aj zastúpenie jednotlivých predmetov. Niekde vôbec nemajú chémiu. Zahraniční uchádzači sú znevýhodnení aj tým, že angličtina nie je ich materinský jazyk. V každom prípade, aj prípravu na prijímacie skúšky budeme v najbližšom čase aktualizovať.

Na jednej strane hovoríte, že je potrebná redukcia otázok, ktoré nie sú pre odbor relevantné. No jednou z vlastností študenta medicíny je zvládať naučiť sa množstvo informácií. Nebolo by preto vhodné zaradiť aj otázky týkajúce sa slovenčiny či dejepisu?

Toto je zaujímavá otázka na diskusiu, pretože je mnoho názorov na to, ako by mali prijímacie skúšky vyzeráť a čo by mali testovať. V rámci vedenia, aj v akademickom senáte, sme prešli rozsiahlou diskusiou. Vedenie fakulty sa pri upravovaní tohtoročných prijímacích skúšok podrobne zorientovalo v tom, ako sú nastavené na iných lekárskech fakultách na Slovensku, v Českej republike, ale aj v širšom zahraničí. Vieme, že prijímacie pohovory sú nastavené rôzne. V Českej republike, na rozdiel od všetkých slovenských, prijímacie skúšky obsahujú aj test z fyziky. U nás je to len biológia, chémia. S najväčšou pravdepodobnosťou práve otázky z fyziky, možno v nejakom redukovanom počte, zaradíme už v budúcom akademickom roku. Súčasná medicína totiž používa mnohé prístroje a fyzikálne postupy, a preto treba byť zorientovaný aj v tejto oblasti. Mnohé zahraničné fakulty majú na prijímacích skúškach aj psychologický pohovor, a iné majú okrem biológie a chémie aj test na spoločenský prehľad. Sme si vedomí, že prijímacie skúšky sú v iných krajinách rôzne. My zatiaľ uvažujeme o tých zmenách, ktoré som uviedla. Pridali sme už všeobecné študijné predpoklady, ktoré nám pomôžu vyselektovať trochu iných študentov, ako sme mali doteraz. Taktiež, s najväčšou pravdepodobnosťou, zaradíme neskôr aj fyziku.

Nebojíte sa, že tak stratíte uchádzačov, ktorí radšej pôjdu na inú slovenskú školu, ktorá fyziku nevyžaduje?

Je to možné, ale naším cieľom je získať čo najšikovnejších mladých ľudí, ktorí budú študovať u nás. Chceme zdvihnúť kvalitu študentov, a s tým ide ruka v ruke aj naša snaha zvýšiť kvalitu výučby. Darmo sa budeme snažiť prilákať a vyselektovať prijímačkami tých šikovnejších, keď nebudú mať záujem k nám chodiť. Vieme, že musíme aj my urobiť veľa pre to, aby sme prispôsobili spôsob výučby, aktualizovali ho, aby šikovní ľudia chceli ísť aj sem.

Nadalej bude platiť, že v testoch za správnu odpoveď získava uchádzač bod a za nesprávnu mu ho siahnu?

Toto je tiež otvorená otázka. Diskutujeme o tom, je pravdepodobné, že sa to zmení. Uchádzači sa tak nedostanú do mínusu a hodnotiť sa budú iba správne odpovede. Intenzívne sme komunikovali so zahraničnými agentúrami, ktoré k nám prinášajú zahraničných uchádzačov, a vieme, že toto je trochu odrádzajúce.

Bude to platiť aj pre skúšky v roku 2024?

Zatiaľ nie. Najbližšie prijímačky budú hodnotené tak ako dosiaľ.

Tento rok ste zaviedli aj bonifikáciu za umiestnenie na významných miestach v olympiádach a iných súťažiach počas strednej školy. Prečo až teraz?

Nebola som súčasťou predchádzajúceho vedenia, a teda neviem, prečo sa o tom nehovorilo. Pri zisťovaní, ako vyzerajú prijímacie pohovory na iných fakultách, boli pre nás smerodajné najmä slovenské a české fakulty. Všimli sme si, že bonifikáciu majú mnohé z nich.

Spomínali ste, že pri rešerši prijímacích skúšok iných lekárskech fakúlt ste narazili aj na psychologické pohovory. Nemáte v pláne ich zaradiť aj vy?

Rozprávali sme sa o tom, že by bolo fajn otestovať uchádzača aj po psychologickú stránku. Je nesporné, že či už medik, alebo lekár musia mať určitú psychologickú výbavu, musia zvládať svoje pocity a vedieť komunikovať. Je však pravda, že test, ktorý hodnoverne ohodnotí takéto vlastnosti a schopnosti, je náročný. Zvýšil by tiež čas potrebný na absolvovanie prijímacej skúšky. Zatiaľ touto cestou nejdeme, no možno budúcnosť ukáže, že je to potrebné.

Ako podporuje lekárska fakulta psychickú pohodu študentov?

Je pravda, že v tomto pandemickom a popandemickom období pozorujeme nárast psychických problémov nielen v celkovej populácii, ale aj u našich študentov. Vieme to z rozprávania ročníkových zástupcov a učiteľov. Vidíme, že ich duševné zdravie utrpelo a trpí. A aj keby tu neboli vojna a pandémia, ktoré tiež pridávajú na celkovej psychickej nepohode, medicína je náročné štúdium a nie každý ho zvláda v psychickej pohode. Poviem úprimne, že tak ako väčšina vysokých škôl a väčšina fakúlt na Slovensku, ani my sme to doteraz nijako strategicky neriešili. V predchádzajúcich dvoch rokoch sa však toho chopila Univerzita Komenského ako naša strešná inštitúcia, a ponúka študentom psychologické poradenstvo zadarmo.

Ako ste si poradili vy?

U nás máme dlhodobo zavedené, že každý ročník má na starosti konkrétny pedagóg. Ich mená sú zverejnené a opakovane študentov informujeme, že sa môžu na nich obrátiť. Práve oni veľmi často riešia so študentmi aj takéto problémy. Študenti majú aj svojich zástupcov, ktorí sú styčnými dostojníkmi medzi študentmi, pedagógmi a vedením. Aj prodekaní vedia riešiť situácie, ak má študent v dôsledku psychických problémov ťažkosti so stíhaním štúdia.

Postačuje také riešenie?

Uznávam, že to nie je dostatočné. No s Ligou za duševné zdravie sa nám podarilo rozbehnúť pilotnú iniciatívu, z ktorej sa veľmi teším. Začíname s ňou tento akademický rok a uvidíme, ako bude fungovať. Skupina našich medikov sa v tomto akademickom roku vyškolí v kurze. Následne budú medzi spolužiakmi pôsobiť ako rovesnícka podpora. Vďaka získaným vedomostiam budú vedieť rozpoznať, že nejaký ich spolužiak má prejavy či znaky psychickej krízy, budú vedieť, ako s ním majú začať komunikovať a kam ho nasmerovať na odbornú pomoc. Dúfam, že táto iniciatíva zvýši povedomie o duševnom zdraví a zlepší sa komunitná podpora na úrovni rovesníkov.

V súčasnosti zaplatí uchádzač za prijímacie konanie na LF UK v Bratislave 95 eur, pričom vlani to bolo 80. Avšak na **Univerzite Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** pýtajú za elektronickú prihlášku 30 eur, za papierovú 50 a na Jesseniovej fakulte v Martine 70 eur. V Česku na Masarykovej univerzite v Brne a Karlovej univerzite v Prahe zaplatí uchádzač za jednu prihlášku v prepočte okolo 35 eur. Čo sa skrýva za poplatkom za prijímacie konanie?

Ide o náklady s tým spojené. Je za tým práca študijného, personálneho oddelenia a výpočtového strediska, spracovanie žiadostí aj príprava samotných prijímacích skúšok. Zvýšili sme tento poplatok, pretože v čase ekonomickej krízy vzrástli fakulte náklady aj na energie a služby a bolo nevyhnutné reflektovať to na poplatkoch.

Oproti iným fakultám však ide o dosť vyššiu sumu. Neplánujete cenu prehodnotiť a znížiť?

Zatiaľ nie, keďže sme ju len nedávno zvyšovali. No uvidíme, ako sa to podpíše na počte uchádzačov a tiež, aký bude ďalší hospodársky vývoj.

Koľko uchádzačov sa teraz priemerne hlási?

Máme štyri študijné programy: všeobecné lekárstvo a zubné lekárstvo v slovenčine a všeobecné lekárstvo a zubné lekárstvo v angličtine. Minulý rok sa na všeobecné lekárstvo hlásilo okolo 2100 uchádzačov a zobrali sme 340. V anglických programoch je záujem oveľa nižší, ale aj tam je viac prihlásených ako tých, čo môžeme prijať.

Keď uchádzač v prijímačkách neuspěje, odporúčate mu počkať a študovať na záložnej škole, alebo radšej sa celý rok pripravovať na ďalšie?

My nič neodporúčame, každý sa musí rozhodnúť sám. Stretávame sa s oboma prístupmi. Niektorí neúspešní uchádzači idú študovať na školu, kde nemusia robiť prijímacie skúšky, iní strávia rok iba prípravou na ďalšie prijímačky na medicínu.

Čo je podľa vás lepšie?

No, pre každého je to iné. Niektorí potrebujú mať každý deň naplnený, čiže radšej bude študovať na inej fakulte. Ak si zvolí prírodovedný odbor, tak to do istej miery bude príbuzné a možno mu to pomôže pri budúcich prijímačkách. Niekomu však môže byť lepšie ostať rok doma, nájsť si prípadne nejakú prácu či brigádu a popritom sa pripravovať na skúšky.

Už ste to naznačili na začiatku, že so zmenou prijímacích pohovorov prichádza aj zmena výučby? Ako sa to prejaví?

Na zmene výučby intenzívne pracujeme. Od 1. októbra sme vytvorili Ústav medicínskeho vzdelávania a simulácií, do ktorého sme začlenili doterajšie Centrum simulačného vzdelávania. Ide o nové pracovisko, ktoré zastrešuje práve inováciu výučby. Má na starosti aj vzdelávanie pedagógov. Je dôležité, aby sme sa zlepšovali vo výučbe, lebo my všetci, čo učíme na fakulte, sme síce odborníci vo svojom odbore, ale nikto nás neučil, ako máme učiť. Inovácia výučby spočíva vo viacerých krokoch. Jedným z nich je snaha viac prepojiť teoretickú výučbu s tou klinickou. Šesťročné štúdium je rozdelené viac-menej na pár výnimiek tak, že prvé tri roky sú venované teórii a ďalšie tri roky je klinika. Niekedy majú študenti pocit, že v teórii sa učia priveľa faktov, čo aj komentujú slovami ako „načo nám to bude“.

Čo sa zmení?

Teoretickú výučbu plánujeme čo najviac prepojiť s tým, čo budú potrebovať v klinických predmetoch. Teóriu sa budú učiť aj na príkladoch z klinickej praxe. Do niektorých praktických cvičení teoretických predmetov sa zaradia kazuistiky, konkrétne klinické postupy, príklady z praxe. Ústav zastrešuje aj väčšie využívanie simulátorovej výučby a virtuálnej medicíny. Máme simulačné centrum aj viaceré simulátory, ktoré vedú simulovať rôzne deje. Pozeráme sa na to, ako ich vo výučbe lepšie využiť a ako ju urobiť interaktívnejšou. Vďaka väčšiemu využitiu simulačnej technológie a virtuálnej výučby cez rôzne softvéry a aplikácie sa to dá dosiahnuť aj vo výučbe teórie.

Čo z týchto zmien považujete za najdôležitejšie?

Dôležitou súčasťou inovácie výučby je začlenenie tzv. soft skills do výučby. Pod mäkkými zručnosťami myslíme komunikáciu, etiku, klinické rozhodovanie. Doteraz mali študenti komunikáciu a psychológiu ako predmety v druhom ročníku, a etiku jeden semester v prvom ročníku. My však chceme, aby zručnosti v komunikácii, etickom prístupe a rozhodovaní založenom na dôkazoch boli začlenené do každého predmetu. Aby sa napríklad už aj na anatómii učili ako komunikovať, napríklad opísať a vysvetliť jednotlivé štruktúry kolegovi. Na klinických predmetoch už budú nacvičovať, ako komunikovať výsledky či navrhovaný terapeutický postup pacientovi, jeho príbuznému či svojmu kolegovi. Mäkké zručnosti sú veľmi dôležité, pretože lekár musí byť dobrý aj v komunikácii a psychológii, aby vedel reflektovať a vnímať pocity pacienta či jeho príbuzného.

Chápem to správne, že to ešte len bude začlenené do výučby?

Ešte na tom pracujeme, ale už robíme prvé kroky. Prvé praktiká už boli inovované, ale je to veľmi krátke obdobie. Prvý október bol nedávno.

Takže toto už môžu očakávať študenti od budúceho roka?

Veríme, že od budúceho roka to už bude systematicky pripravené a začlenené. Tento akademický rok to rozbiehame a pilotne skúšame.

Budete zisťovať cez dotazníky, ako zmeny vnímajú študenti?

Určite áno. Keď sme ako nové vedenie nastúpili vo februári tohto roku, na jar sme urobili anonymnú dobrovoľnú anketu spokojnosti študentov s predmetmi za zimný semester, a potom koncom leta anketu o spokojnosti s predmetmi za letný semester. Zisťovali sme, ako sú spokojní s výučbou, jej formou a obsahom a s prístupom pedagógov. Mali tiež priestor na vyjadrenie vlastných návrhov, podnetov a postrehov. Zatiaľ sa zapojilo do ankiet málo študentov, keďže sú dobrovoľné a nemáme páku na to, aby odpovedal každý. Za zimný semester minulého akademického roka to bolo menej ako tretina.

Predsa len, čo z odpovedí vás najviac prekvapilo? Negatívne, ale aj pozitívne.

Pozitívne ma prekvapilo, že študenti najviac oceňujú tie praktiká a stáže, kde síce veľa robia, ale sú aktívne zapojení a vidia zmysel toho, čo sa učia. Naopak, stáže, kde sa môžu ulievať, neoceňujú, napriek tomu, že v dôsledku toho majú viac voľného času. Je to dobrá správa, svedčí to o ich záujme a dobrom pracovnom nastavení. Negatívne ma prekvapilo, že máme pracoviská, kde sa študentom dostatočne nevenujú. Máme čo zlepšovať.

Alexandra Bražinová

Medicínu študovala na Karlovej univerzite v Prahe na 3. lekárskej fakulte. Prednostka Ústavu epidemiológie a prodekanka pre 1. – 3. ročník študijného odboru všeobecné lekárstvo a pre rozvoj teoretických ústavov na Lekárskej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Dlhodobo sa venuje skúmaniu epidemiológie infekčných a neprenosných ochorení – z nich najmä epidemiológii duševných porúch.

Bonifikácia pri skúškach

7 bodov za účasť v medzinárodnom kole olympiády, 5 bodov za umiestnenie do desiateho miesta vrátane v celoštátnom kole, 3 body za umiestnenie do tretieho miesta v krajskom kole.

Platí to pre súťaž/ olympiádu: Biologická, Chemická, Fyzikálna, Matematická a Informatická, Turnaj mladých fyzikov, Medzinárodnú olympiádu mladých vedcov. 3 body dostane uchádzač, ak má angličtinu na úrovni C1/C2. Celkové maximálne bodové ohodnotenie, ktoré je možné v testoch dosiahnuť,

je 800 bodov.

Zdroj: LF UK

Ilustračné foto – aDobe stock

Autor: Michaela Džomeková © SME

Úspešní inovátori či dizajnéri

7. 11. 2023, Zdroj: **Denník SME - príloha**, Strana: 10, Vydavateľ: **Petit Press, a.s.**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, UPJŠ**

Dosah: 225 000 GRP; 5,00 OTS; 0,05 AVE; 7099 EUR

Vysoké školy odpovedali na otázku: Čo považujete za najväčší úspech univerzity za posledné tri roky?

Univerzita Komenského v Bratislave

Kristína Macáková, študentka doktorandského štúdia na Lekárskej fakulte Univerzity Komenského, sa stala víťazkou národného kola medzinárodnej súťaže inovatívnych myšlienok Falling Walls Lab 2023. Cenu získala za výskum vzniku reumatoidnej artritídy, ktorá postihuje jedno percento civilizácie. Ide o ochorenie, o ktorom si väčšina ľudí si myslí, že postihuje len starších alebo ženy po menopauze. Avšak reumatoidná artritída sa vyskytuje aj u mladých ľudí, dokonca u detí. Nie je známa príčina jej vzniku a tú sa snaží odhaliť výskum, ktorému sa venuje. Vďaka tomu sa možno zlepši aj liečba choroby, ktorá je v súčasnosti len symptomatická. Falling Walls Lab je celosvetový formát, ktorý poskytuje priestor výnimočným projektom mladých inovátorov z rôznych vedeckých oblastí. O víťazoch rozhoduje odborná porota zložená z vedcov rozličných disciplín.

Tomáš Krištof,

študent tretieho ročníka všeobecného lekárstva na Lekárskej fakulte Univerzity Komenského, sa stal víťazom súťaže Veľvyslanectvo mladých za rok 2023. Zostrojil simulátor chorého srdca, na ktorom sa lekári a absolventi Lekárskej fakulty UK môžu učiť vykonávať chirurgické zákroky na srdci. Za projekt Operácia by-pass tlúčeho srdca si odniesol prvé miesto v súťaži Veľvyslanectvo mladých. Model cvičného srdca sa hýbe ako u živého pacienta, ktorého majú chirurgovia na operačnom stole. Má slúžiť najmä študentom, ktorí si na ňom môžu skúšať rôzne chirurgické zákroky. Veľvyslanectvo mladých je projekt, do ktorého sa môžu prihlasovať študenti stredných a vysokých škôl. Dáva mladým ľuďom možnosť nielen predstaviť svoje nápady, ale ich aj zrealizovať.

Technická univerzita v Košiciach

V roku 2021 porota Junior Chamber International – Slovakia vybrala trinásť najlepších, víťazov trinástich kategórií, pričom

Michal Takáč

z Fakulty baníctva, ekológie, riadenia a geotechnológií si odniesol cenu v kategórii hutníctvo, strojárstvo, energetika. Vo svojom výskume v oblasti aplikácií virtuálnej reality na modelovanie a riadenie technologických procesov v hutníctve bezprostredne používa zložité metódy pre matematické výpočty a ich vizualizáciu. Jeho prácu a jeho softvér vyzdvihli aj vývojári spoločnosti Google.

Ekonomická univerzita v Bratislave

Reprezentačný tím študijného programu bankovníctvo zabezpečeného Katedrou bankovníctva a medzinárodných financií Národohospodárskej fakulty (NHF) EU v Bratislave obsadil na európskej súťaži Rotman European Trading Competition RETC 2021 1. miesto. Víťazný tím študentov inžinierskeho a doktorandského štúdia pod vedením odborníkov z katedry (doc. Ing. Jana Kotlebová, PhD., doc. Ing. Peter Árendáš, PhD., Bc. Claudia Kronková, Ing. Katarína Kozáková (Pitáková), Ing. Mário Zeman, Ing. Juraj Dedinský a Ing. Marko Dávid Vateha) uspel v konkurencii 31 registrovaných univerzitných tímov z rôznych kútov Európy. Súťažilo sa v troch oblastiach, pričom slovenský tím exceloval v každej z nich. Získal 1. miesto v Enel Electricity Trading Case – obchodovanie s elektrickou energiou na spotovom a forwardovom trhu, taktiež 1. miesto v EIB Institut Interest Rate Case – obchodovanie so štátnymi dlhopismi a 3. miesto v Intesa SanPaolo Algo Trading Case – algoritmické automatizované obchodovanie.

Slovenská technická univerzita v Bratislave

Ostatným významným momentom je úspech konzorcia EULiST, ktorého je univerzita súčasťou. Konzorcium začiatkom leta získalo v Európskej komisii podporu s projektom v rámci iniciatívy Európske univerzity. Konzorcium je založené na vedomostnom štvorci – výučba, výskum, vedecké inovácie a interakcia so spoločnosťou s dôrazom na inovatívne procesy aplikujúce princípy udržateľnosti prostredníctvom nových technológií. Univerzite prináša významný posun v internacionalizácii, stabilných partnerov pre výskum a vzdelávanie, zintenzívnenie mobility študentov a pedagógov, flexibilné vzdelávacie aktivity, inovatívne vzdelávacie metódy a vytváranie spoločných študijných programov.

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Univerzita zvíťazila v dvoch kategóriách na najväčšej odbornej konferencii k téme transferu technológií na Slovensku – COINTT 2023. Víťaznou inováciou sa stalo Zariadenie na umelú ventiláciu pľúc s identifikáciou nehomogenity distribúcie plynov a spôsob riadenia zariadenia pri umelej ventilácii pľúc kolektívu z **UPJŠ**. Ocenenie z rúk Michala Kardoša, výkonného riaditeľa Slovenskej aliancie pre inovatívnu ekonomiku, prevzali

prof. MUDr. Viliam Donič, CSc. a doc. MUDr. Pavol Török, CSc.

Transfer technológií „Spôsob neinvazívneho testovania úspešnosti in vitro fertilizačného procesu“ do praxe bol realizovaný formou prevodu práv, ktorý zrealizovali zástupcovia Technologického a inovačného parku **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** a jeho Centra transferu technológií, Vedeckého parku Univerzity Komenského v Bratislave a jeho Centra transferu technológií a Centra pre transfer technológií na Masarykovej univerzite v Brne, bol ocenený v kategórii počín v oblasti transferu technológií.

Technická univerzita vo Zvolene

V apríli 2023 sa na Mendelovej univerzite v Brne uskutočnil 34. ročník súťaže lesníckej všestrannosti Forestry versatility 2023. V silnej konkurencii 48 študentov z 13 krajín sveta sa študenti Lesníckej fakulty TUZVO umiestnili na prvom mieste.

V októbri 2023 Slovenská asociácia interiérových dizajnérov vyhlásila laureátov ocenenia Insaid Awards 2023, v rámci ktorého sa oceňujú najlepšie slovenské interiéry. V rámci študentských projektov boli ocenené projekty z Katedry dizajnu nábytku a interiéru Drevárskej fakulty TUZVO – projekt Komunitné centrum COMU autorky Nikoly Stančekovej a projekt Kultúrno-spoločenské centrum Sása autorky Margaréty Janovcovej.

Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre

V akademickom roku 2021/2022 získala titul Študentská osobnosť Slovenska Lucia Galovičová z Fakulty záhradníctva a krajinného inžinierstva Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre. Odborná porota vyberala úspešných študentov a mladých vedcov z viac ako 90 nominácií v trinástich kategóriách. Galovičová, vtedy študentka 3. ročníka doktorandského štúdia v programe záhradníctvo, sa stala víťazkou v kategórii Poľnohospodárstvo, lesníctvo, drevárstvo. V súčasnosti pôsobí ako odborná asistentka na Ústave záhradníctva fakulty. Vo výskume sa zameriava na biologickú aktivitu rastlinných silíc a ich účinok na bakteriálne biofilmy pomocou hmotnostnej spektrometrie. Snaží sa zistiť, ktoré rastlinné silice by mohli byť vhodnou alternatívou na inhibíciu bakteriálnych biofilmov, ktoré sú vysoko rezistentné proti antibiotikám a v potravinárskej praxi odolné proti sanitačným činidlám.

Univerzita Cyrila a Metoda v Trnave

Prof. Ing. Roman Boča, DrSc.,

z Fakulty prírodných vied sa stal finalistom Eset science award 2022. Je zakladateľom vedeckej školy magnetochémie na Slovensku. Vo svojom výskume sa venuje anorganickej chémii, kvantovej chémii a špecificky experimentálnej a teoretickej magnetochémii, ktorá skúma vzťahy medzi chemickými a magnetickými vlastnosťami látok. Skúma nové javy na nových materiáloch.

Tím z Fakulty masmediálnej komunikácie, odbor teórie digitálnych hier – RedSpark: Leonard Gomboš, Andrej Jardek, Dominika Kimličková, Michal Mališ, Matěj Beránek, Veronika Preitschaftová, Timotej Kadlec – zvíťazil v celosvetovej medzinárodnej súťaži herných vývojárov v Brazílii Game Jam Plus v dvoch kategóriách: Najlepší naratív a Najlepšia prístupnosť hry.

UNIVERZITA PAVLA JOZEFA ŠAFÁRIKA V KOŠICIACH

7. 11. 2023, Zdroj: **Denník SME - príloha**, Strana: 26, Vydavateľ: Petit Press, a.s., Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, UPJŠ

Dosah: 225 000 GRP; 5,00 OTS; 0,05 AVE; 7099 EUR

UNIVERZITA PAVLA JOZEFA ŠAFÁRIKA V KOŠICIACH

Rubrika: VYSOKÉ ŠKOLY

Tisícky úspešných absolventov, 257 študijných programov, spolupráca so zahraničnými univerzitami a desiatky možností na sebarozvoj. **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** – alebo aj "UPJŠ-ka", ako ju jej študenti nazývajú – si už roky drží svoje miesto medzi najkvalitnejšími univerzitami na Slovensku i v Európe.

prof. MUDr. Daniel Pella, PhD.

PRÍRODOVEDECKÁ FAKULTA

Gravitácia nekončí pádom jablka na hlavu a kľúč k riešeniu chemických či matematických rovníc si vás nenájde sám. Návod ako vybudovať zdravé životné prostredie, skúmať Zem z družíc alebo pochopiť podstatu sveta okolo nás nájdete vo vzdelaní, ktoré ponúkame na Prírodovedeckej fakulte **UPJŠ** v Košiciach. Už 60 rokov vedou meníme svet a odovzdávame naše vedomosti svojim študentom. Najmodernejšie vedecké postupy v analýze dát, umelej inteligencii, informatike, matematike, biológii, fyzike, chémii, geografii a geoinformatike vám po úspešnom ukončení štúdia zaručia uplatnenie ako špecialistom tak aj učiteľom, ktorí dokážu vysvetliť, ako veci okolo nás fungujú.

www.upjs.sk/prirodovedecka-fakulta

Šrobárova 2, 041 54 Košice e-mail: pf-studijne@upjs.sk Termín podania prihlášky: do 31. 03. 2024

DOD: 01. 02. 2024

LEKÁRSKA FAKULTA

Strávili ste detstvo snívaním o zachraňovaní ľudských životov? Sledujete so zatajeným dychom seriály o lekároch? K splneniu vašich veľkých snov stačí urobiť správny krok a prihlásiť sa na štúdium medicíny alebo iných zdravotníckych odborov na našej Lekárskej fakulte. Takmer 75-ročná história, moderné vybavenie a prvotriedni odborníci sú zárukou prípravy na úspešnú kariéru v zdravotníctve. Posluchárne, učebne, laboratória a špičkové Centrum simulátorovej a virtuálnej medicíny sú otvorené pre všetkých, ktorí v pomoci iným vidia svoju budúcnosť!

www.upjs.sk/lekarska-fakulta

Trieda SNP 1, 040 11 Košice e-mail: jana.bodnarova@upjs.sk Termín podania prihlášky: do 29. 02. 2024

DOD: 08. 02. 2024

ÚSTAV TELESNEJ VÝCHOVY A ŠPORTU

Zdravý životný štýl a pohyb u vás nie sú na druhej koľaji? Zamýšľate sa ako ďalej? Uchopte jednu z príležitostí dobrého smerovania. Práve na vás čaká štúdium na Ústave telesnej výchovy a športu **UPJŠ** v Košiciach. Okrem podpory športových aktivít študentov fakulty univerzity už 10 rokov poskytujeme štúdium na bakalárskom študijnom programe šport a rekreácia, ktorý je zameraný na rekreačný šport a zdravý životný štýl. S profesiou trénera, animátora a organizátora športových a spoločenských podujatí nájdete zmysluplné uplatnenie. Špecializácie výživa a životný štýl otvoria ďalšie možnosti sebarealizácie. Staňte sa aj vy súčasťou nášho profesionálneho tímu!

www.upjs.sk/pracoviska/ustavtelesnej-vychovy

Ondavská 21, 040 11 Košice e-mail: romana.marcisinova@upjs.sk Termín podania prihlášky: do 14. 04. 2024

DOD: 09. 02. 2024

FAKULTA VEREJNEJ SPRÁVY

Zaujímá vás ako fungujú mestá a obce, ako sa riadi štát, alebo ako sa tvorí politika? Chcete byť aj vy súčasťou tvorby lepšej a modernejšej verejnej správy? Fakulta verejnej správy vám pomôže stať sa expertom nielen na slovenskú, ale aj na európsku verejnú správu a verejnú politiku. Za takmer 25 rokov vzdelávania, fakulta vychovala absolventov, ktorí pôsobia v územnej samospráve, štátnej správe a na iných pozíciách verejného a súkromného sektora. Neváhajte a staňte sa študentom fakulty, ktorá je jediná svojho druhu na Slovensku!

www.upjs.sk/fakulta-verejnej-spravy

Popradská 66, 040 11 Košice

e-mail: fvs-vzdelavanie@upjs.sk Termín podania prihlášky: do 30. 03. 2024

DOD: 14. 02. 2024

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Zaujíma vás ako funguje jazyk, chcete nahliadnuť do ľudskej duše alebo poznať fungovanie spoločnosti? Prečo sú ľudia odlišní a ako fungujú médiá? To je len zopár otázok, ktoré vám zodpovie štúdium na Filozofickej fakulte **UPJŠ** v Košiciach. Moderný kampus, medzinárodná spolupráca i vedecký výskum sú zárukou kvalitného vzdelania priamo v centre Košíc. Pripravíme vás na dráhu psychológa, politológa, lingvistu, historika, filozofa, sociálneho pracovníka, učiteľa, pracovníka v médiách alebo aj prekladateľa. Zároveň ponúkame doplnujúce pedagogické štúdium, špecializačné štúdium školskej psychológie ako aj rigorózne a atestačné skúšky. Čakáme len na vašu prihlášku!

www.upjs.sk/filozoficka-fakulta

Šrobárova 2, 040 59 Košice e-mail: vladimira.albertova@upjs.sk Termín podania prihlášky: do 31. 03. 2024

DOD: 09. 02. 2024

PRÁVNICKÁ FAKULTA

Snívate, že z vás bude jedného dňa úspešný právnik? Páči sa vám spleť paragrafov a radi hľadáte riešenie problémov? S poznaním zákonov a vyhlášok vám pomôžeme na druhej najstaršej právnickej fakulte na Slovensku, na Právnickej fakulte **UPJŠ** v Košiciach. Naši pedagógovia vám otvoria dvere k advokátskej praxi, ich skúsenosti vám pomôžu ako budúcim sudcom a sudkyňiam presadzovať zákon, a to nie len na Slovensku! Svoje štúdium strávite aj na Ústavnom či Najvyššom súde SR. Neváhajte a staňte sa súčasťou kolektívu úspešných študentov našej fakulty!

www.upjs.sk/pravnicka-fakulta

Kováčska 26, 040 75 Košice e-mail: maria.scerbova@upjs.sk Termín podania prihlášky: do 31. 03. 2024

DOD: 20. 02. 2024

Týždeň vedy a techniky na Slovensku 2023 [↗](#)

📅 7. 11. 2023, 1:03, Zdroj: kamdomesta.sk [↗](#), Sentiment: Neutrálny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Dosah: 3 741 GRP: 0,08 OTS: 0,00 AVE: 407 EUR

Nahlásiť podujatie

Bratislava-Staré Mesto, SNM – Prírodovedné múzeum

Štvrtok 09.11.2023, 17:00

SLOVENSKÉ NÁRODNÉ MÚZEUM PRÍRODOVEDNÉ MÚZEUM Vás pozýva na Týždeň vedy a techniky na SLOVENSKU 2023 7.-9. november 2023 v Objavovni SNM-PM

utorok 7.11.2023

10:00 h aktivity pre školy

Oživené podzemie Malých Karpát Slovenska

Doc. RNDr. Andrej Mock, PhD., Katedra zoológie, Ústav biologických a ekologických vied, Prírodovedecká fakulta, **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. 17:30 h prednášky pre širokú verejnosť

Oživené podzemie Malých Karpát Slovenska

Doc. RNDr. Andrej Mock, PhD., Katedra zoológie, Ústav biologických a ekologických vied, Prírodovedecká fakulta, **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**.

streda 8.11.2023

10:00 h aktivity pre školy

Ako sa rastliny naučili zväzdať

Ing. Mgr. Eva Zahradníková, PhD., Katedra botaniky Prírodovedeckej fakulty UK, Bratislava

štvrtok 9.11.2023

10:00 h aktivity pre školy

Ako sa dá študovať neutrínová fyzika bez neutrín?

RNDr. Miroslav Macko, PhD, Ústav technické a experimentálnej fyziky, České vysoké učení technické v Prahe; SuperNEMO 17:30 h prednášky pre širokú verejnosť

Ako sa dá študovať neutrínová fyzika bez neutrín?

RNDr. Miroslav Macko, PhD, Ústav technické a experimentálnej fyziky, České vysoké učení technické v Prahe; SuperNEMO

Vzhľadom na možnosti priestorov je potrebné dohodnúť návštevu pre skupiny vopred na objednávku na tel. čísle: 02/204 69 127 resp. mailom: jozef.somogyi@snm.sk

Portál www.kamdomesta.sk nie je organizátorom uverejňovaných podujatí a preto nezodpovedá za zmeny uskutočnené organizátormi. Odporúčame preveriť si vopred termín a čas konania podujatia priamo u organizátora. Na niektoré akcie je potrebné sa prihlásiť vopred.

Miesto konania